D. D. DRAȘOVEANU

CÂT, CA ȘI *DECÂT*, ÎNTR-UN MICROSISTEM

1. *Sensul* lor, relațional, este: comparativ *(cât, ca, decât);* al lui *decât*, și exceptiv. Ex. cu *decât:* comparativ *(mai mic decât tine);* exceptiv *(altcineva decât tine).*

> *Observație.* Edelstein, de la *exceptiv* se ridică la mai cuprinzătorul *restrictiv*[2], pe acesta putându-l împărți în *exceptiv* (ex. de mai sus) și *echivalențial* (ex. *Balena nu este altceva decât un mamifer).*

2. *Funcție* și *ipostază.* Luăm exemplul *Pe la noi plouă mai mult decât pe la voi;* constatăm că același *pe la voi* deține două calități: c. de loc și c. comparativ, acestea rezultând din faptul că *pe la voi* face parte din două sintagme, 1. *plouă pe la voi,* care *pe la voi* nu este cu nimic mai puțin c. de loc decât *pe la noi;* 2. *mai mult decât pe la voi,* în care același *pe la voi,* ca al doilea termen al comparației, reprezintă un c. comparativ. Deși egal de realizate sintactic, problema este căreia din două îi vom acorda întâietate. În GA, celei de c. comparativ (vezi *la Bălcești,* vol. II, p. 185), cea de a doua figurând ca o subdiviziune a c. comparativ, ca una din funcțiile cu care se poate stabili comparația (p. 184). Răspunsul poate fi și cel opus: orice *funcție* sintactică poate cunoaște *ipostaza* de termen într-o comparație: alt exemplu, *lui i-a dat mai mult decât **ție*** – c. indirect datival, *e mai mult grasă decât **slabă*** – nume predicativ în ipostază comparativă, *am văzut pe altcineva decât **pe tine*** – c. direct în ipostază exceptivă, *i-a dat altcuiva decât **ție*** – c. indirect în ipostază exceptivă ș. a., astfel că nu vom subordona, subordonare logică, multele și variatele funcții complementului comparativ sau celui exceptiv, ci, invers.

> *Ipoteză.* Explicarea structurilor ca cea de mai sus prin elipsă *(Pe la noi plouă mai mult decât plouă pe la voi)* este uneori posibilă, dar neeconomică, iar alteori, imposibilă: *Dac-ai veni m-aș bucura mai mult decât *m-aș bucura dacă mi-ai scrie.*

2.1. *Dublat (R')/dublant (R").* În consecință, vom opera distincția:

---

2 Frieda Edelstein, *Despre propozițiile circumstanțiale restrictive în limba latină,* în CL, XXV, 1980, nr. 1, p. 29 și. urm.

DACOROMANIA serie nouă, I, 1994-1995, Cluj-Napoca, p. 225-227

(a) *dublat* – realizatorul funcției, R', *pe la, ție* (dativul), *pe tine* (acuzativul);

(b) *dublantul* – realizatorul comparației, sau al exceptării, R'', în exemplul de mai sus, *decât.*

2.2. *Despre dublanți.*

(a) în calitate de dublante, toate trei *(cât, ca, decât)* sunt adverbe;

(b) sunt conective de un tip special: nu au regim, nici cazual (cum au prepozițiile), nici verbal-personal (cum au conjuncțiile subordonatoare, adverbele relative, pronumele/adjectivele relative);

(c) nu sunt nici coordonatoare, nici subordonatoare, dar dublează numai în subordonare;

(d) le întâlnim atât interpropozițional, cât și intrapropozițional.

3. *Tabelul.*

Reprezentantul și sensul \ Rolul și situarea		R'		R''	
		INTER~ 1	INTRA~ 2	INTER~ 3	INTRA~ 4
CÂT	comp. a	Adv. Rel.	Prep.	—	Adv.
CA	comp. b	—	Prep.	Adv.	Adv.
DECÂT	comp. c	Conj. sub.	Prep.	Adv.	Adv.
	exceptiv d	Conj. sub.	Prep.	Adv.	Adv.

3.1. Exemple.

1a *Striga (atât) cât putea de tare.*

Observație. Când *cât* este sau poate fi urmat de *de* este adverb.

1b —

1c *E mai bun decât speram.*

1d *A venit alcineva decât speram.*

2a *Era înalt cât tine.*

2b *Era înalt ca tine.*

2c *Era mai mare decât tine.*

2d *A venit altcineva deât tine.*

3a —

3b *Dacă mi-ai scrie, m-aş bucura ca dacă ai veni.*
3c *Ar fi mai bine dacă ai rămâne decât dacă ai pleca.*
3d *Să nu te duci altundeva decât unde te trimite.*
4a *Şi lui i-a dat cât ţie.*
4b *S-au certat ca la uşa cortului.*
4c *Lui i-a dat mai mult decât ţie.*
4d *Am văzut pe altcineva decât pe tine.*

Observaţie. Compară cu 2d.

Universitatea „Babeş-Bolyai"
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 21